

РЕЦЕНЗИЯ

- от Ирина Колева , проф. д-р – СУ“Св.Климент Охридски“
e-mail – ikkoleva@uni-sofia.bg
- на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност : „професор“в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ – Филиал Смолян
- по област на висше образование 1. Педагогически науки.,професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика)

В конкурса за ‘професор’, обявен в Държавен вестник, бр.40 от 14.05.2021г. и в интернет-страница на Пловдивски университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра: „Филологически и педагогически науки“ към Филиала в гр. Смолян, като кандидат участва доц. д.н. Нина Димитрова Герджикова от ПУ“Паисий Хилендарски“ – Филиал Смолян.

1. Общо представяне на получените материали

В конкурса за заемане на академичната длъжност: „професор“, документи е подал един кандидат – доцент д.н. Нина Димитрова Герджикова. Предоставените документи, от страна на кандидата, са в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за неговото прилагане, както и на Правилника за развитие на академичния състав на ПУ“Паисий Хилендарски“ и допълнителните изисквания на Педагогическия факултет. Представеният пакет от документи отговаря на минималните национални изисквания за научна област на висше образование 1.Педагогически науки; Професионално направление 1.2. (Теория на възпитанието и дидактика) . Кандидатката предоставя за рецензиране хабилитационен труд, две дадостоятелни монографии, 1 монография в съавторство, 5 студии, 11 статии в реферирани и индексирани световно известни бази данни, 47 статии в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, 1 учебник и 1 учебна тетрадка.

Предмет:

Със заповед № Р33-3120 от 12.07.2021г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски" (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПУ по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика), обявен за нуждите на катедра „Филологически и педагогически науки“към Филиала в гр. Смолян.

За участие в обявения конкурс е подала документи :

доц. д.н. Нина Димитрова Герджикова от ПУ“Паисий Хилендарски“ – Филиал Смолян. Представеният от доц. д.н. Нина Димитрова Герджикова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните документи:

- молба по образец до ректора за допускане до участие в конкурса;
- автобиография по европейски формат;
- диплома за висше образование с придобита образователно-квалификационна степен „магистър“ - нотариално заверено копие;
- диплома за образователна и научна степен „доктор“ - нотариално заверено копие;
- диплома (свидетелство) за академична длъжност „доцент“ - нотариално заверено копие;
- диплома за научна степен „доктор на науките“ - нотариално заверено копие;
- списък на научните трудове;
- справка за спазване на минималните национални и допълнителните факултетни изисквания;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- анотации на материалите по чл. 76. от ПРАСПУ включително самооценка на приносите;
- документ (удостоверение) за трудов стаж;
- документи за учебна работа;
- документи за научноизследователска дейност;
- документи съобразно допълнителните изисквания на съответния факултет (анотации на трудовете на английски език);
- други документи (сертификати за участие в образователни проекти с национално финансиране).

Кандидатката доц. д.н. Нина Димитрова Герджикова е приложила общо 5 студии 4 монографии, 1 учебник и 1 учебно пособие, 58 статии, както и списък на научноизследователските разработки. Приемат се за рецензиране 69 научни труда, които са извън дисертацията за научна степен „доктор на науките“ , за ОНС „доктор“ и академична длъжност „ доцент“ и се отчитат при крайната оценка още 3 национални образователни проекта, за които са приложени съответните сертификати. Не се рецензира 1 статия, публикувана от голям брой съавтори. Разпределението на научните трудове съответства на показателите в минималните национални изисквания в научна област 1. Педагогически науки.

2. Кратки биографични данни на кандидатката

Доц. д.н. Нина Димитрова Герджикова е преподавател по педагогически дисциплини от 1985г., първоначално в Учителски институт „Д.Петров“, гр. Смолян, а по-късно – асистент и главен асистент, доктор във Филиала на ПУ“Паисий Хилендарски“ от 1992г. От 2002г. е избрана за „доцент“ в същата институция. От назначаването си до момента кандидатката е преподавала научните дисциплини : Дидактика, Теория на възпитанието, Увод в педагогиката, Сравнителна педагогика, Педагогика. Три пъти е избрана за ръководител на катедра, което потвърждава нейната широка научна компетентност и качества за администриране на вътрешноакадемичните процеси.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

3.1. Оценка на учебно-педагогическа дейност и подготовка на кандидатката

По настоящем кандидатката осъществява обучение по следните лекционни курсове: Дидактика, Теория на възпитанието, Начална педагогика, Педагогика и Приобщаващо

образование. Всички те са структуроопределящи за усвояването на професионални компетенции от бъдещите учители. Публикуваният учебник по педагогика и учебната тетрадка по мултикултурно образование са доказателство за професионална компетентности на доц. Герджикова. Използваният от нея понятиен апарат съответства, както на традициите, така и на съвременните тенденции в педагогическото знание. Двете учебни помагала съдържат дидактически помощен апарат, който допринася за усвояването на педагогически и изследователски компетентности от студентите.

Доц. Герджикова свързва своята дейност като преподавател и с подпомагането на студенти от различни специалности за навлизане в сферата на научните изследвания. Това се потвърждава от организираната от нея студентска конференция за научно и художествено творчество през 2018г., в която участват относително голям брой студенти, съотнесено към демографската характеристика на звеното, в което работи – 28. Тя е и съставител на рецензияния сборник, отразяващ докладите на студентите.

Доц. Герджикова е обучавала и студенти по програма „Еразъм“ на немски език.

Била е ръководител на четири дипломни работи на студенти на ОКС „Бакалавър“

Научен ръководител е на един докторант, който е защитил успешно дисертационния си труд.

3.2. Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидатката

Кандидатката представя две самостоятелни монографии и една в съавторство, освен хабилитационната монография. Първата е свързана със задълбочено анализиране на дидактическите категории обучение, учебно съдържание, учебни знания и задачи, преподаване и учене, формативно и сумативно оценяване на учениците. Във всяка от главите на монографията „Провеждане и диагностика на обучението в класната стая“ авторката демонстрира компетентност за интерпретиране на научни изследвания в научното поле на педагогиката. При изясняването на всяка от категориите тя следва логиката на процесуалното когнитивно-конструктивистко описание. По такъв начин дава тласък за използването на традиционните дидактически категории в контекста на ускореното развитие на методологията на педагогическите науки.

Монографията, със заглавие :„Теория на мултикултурното образование“ представя консистентна педагогическа теория за мултикултурализма и мултикултурното образование на основата на сравнителен анализ на различните теории. Извършено е и задълбочено проучване на подготовката на студентите за работа в условията на „мултикултурното училище“ на основата на опита на Ф.Р. Германия . Авторката поставя акцента върху културния плурализъм и извършва функционален анализ на неговите образователни предимства.

Статиите, представени за конкурса от доц. Герджикова са както, следва:

11 от тях са в списания, включени в авторитетната научна база данни Web of Science. , 6 от тях представят конкретни емпирични резултати от педагогически изследвания, 4 от статиите разглеждат нагласите на учители от различни етапи на образователната система към многоезичието, педагогически подходи и техники за взаимодействие с ученици – билингви.

Две от статиите са в съавторство, което е доказателство за екипна дейност в педагогическите изследвания (едната от тях не се рецензира поради големия брой съавтори). Използването на инструментариум, създаден от международна група изследователи, ѝ дава възможност да установи специфичния компетентностен профил на учителя, работещ в условията на мултикултурна образователна среда. 5 от същата група публикации са теоретични по характер и засягат значими за практиката у нас проблеми, като необходимостта от инспектирането на училищната институция и въвеждането на понятието „дизайн“ за описание на комуникативния процес в обучението, самоконтролът на хранителното поведение и възприемането на емоциите в периода на ранното юношество. Другите 2 статии интерпретират в прагматичен план необходимостта от усвояване на дигитални компетентности и методологическите аспекти за възникването на педагогическата антропология (по немски източници). Две отразяват емпиричните данни от индивидуалното изследване на кандидатката, което е част от работата ѝ в международния екип.

27 статии са публикувани в рецензирани научни списания. 8 от тях са на английски език и са публикувани в чужди научни и научно-методически списания. Останалите статии са в международно признати и централни издания на МОН, като списания: „Професионално образование“, „i-продължаващо образование“, „Педагогика“, „Българско списание за образование“ „Стратегии на образователната и научна политика“ и др. В 12 от статиите се разглеждат дидактически въпроси като оценяване на преподаването, алтернативно конструиране на обучението, спецификата на приобщаващото образование и обучение, на преподаването и учебниците по различни учебни предмети. 2 от статиите са свързани с практически идеи за реформиране на българското училище, а 3 отразяват усилията на авторката да очертае компетентностния профил на съвременния български учител.

20 статии са публикувани в рецензирани колективни томове от научни конференции или такива, които са издавани в чест на утвърдени български учени в сферата на обучението по български език, англицистиката и рефлексивната педагогика. По същество в тях са застъпени вече посочените теми и изследователски похвати в другите публикации. Затова тук ще открия двете публикации (№ 33 и № 36) свързани с първоначалното изпробване на два инструмента за измерване на емоционалните възприятия на учениците, създадени от доц. Герджикова. Заложеният в тях замисъл е да се използват за установяване на моментната или процесуалната самооценка, свързани с процеса на учене. Значими са и двете квалитативни изследвания, отразяващи представите на 13-годишните ученици за учения и мултимодалния анализ на урочни статии от учебника „Човек и природа“.

В колективната монография „Реформата на мрежата от училища в съвременното общество“ три от четирите глави, уводът и заключението са написани от доц. Герджикова. Приносният характер на изложението се изразява в избраната от авторката гледна точка към задължителното средно образование в Англия, Германия и България, а именно – как да се диференцира и индивидуализира вътрешноучилищната организация на обучението. Авторката предлага примерни решения за постигането на тази важна образователна цел у нас в четвърта глава (стр. 138).

Сборникът обединява 5 студии, които проследяват хронологично възникването и развитието на идеи, свързани с проблеми на дидактиката :подготовката на студентите за педагогическо взаимодействие в „мултикултурна“ среда, теории за процеса на

преподаване в системата на средното образование, същността и класификацията на учебните задачи, мултимодален анализ на учебника и подходите към езиковото обучение. Студиите не се припокриват по съдържание с други публикации на авторката, съдържащи подобни ключови думи в заглавията си. Те успешно биха могли да се използват в обучението на студентите от педагогическите специалности тъй като притежават обзорен характер и са написани на достъпен научен език.

4. Приноси (научни, научно-приложни, приложни) и цитирания

Приносите в хабилитационния труд със заглавие: „Училището като педагогическо пространство на безпокойството. Емоционалният опит и ефективността на управлението и организацията“ бих систематизирала по следния начин:

4.1. В теоретичен план:

- Прилага последователно тристепенна аргументативна структура на разглежданите педагогически категории: знание за...; знание как...; знание защо... в резултат, в които се откроява авторската концепция за създаване на възрастови образователни стратегии и техники, въз основа на комплекс от действия, които са отражение на когнитивното съдържание на анализирани емоции;
- Предлага нова гледна точка за изследване на педагогическата действителност. Изложението е опит да се обосноват специфичните емоционални състояния в съответните етапи на училищното образование, в контекста на организацията на процеса на обучение, възпитание и педагогическото консултиране ;

4.2. В емпиричен/ изследователски план:

- Монографията съдържа аналитична информация за организацията на обучението, възпитанието и педагогическото консултиране в различни училища в Европа (немски и английски), които могат да послужат като сравнителна база за функционирането на иновативни училища у нас; съдържа се и научно обоснован критичен анализ на програма за развитие на училището, както и изпробвани статистически индикатори за определяне на значимият ефект от училищните дейности (стр.253-265, стр. 73-159).

Обобщените научните приноси на доц.д.н. Герджикова в представената от нея научна продукция по всички показатели от таблицата за минималните научни изисквания за научна длъжност „професор“ в професионално направление 1.2. Педагогика са следните:

- формулирана или обосновавана е авторска идея и /или хипотеза: Това се съдържа в хабилитационната монография и в монографията за мултикултурното образование, в които авторката обосновава своята гледна точка за дефиниране на възрастовите педагогически от гледна точка на педагогическите критерии, а в другата монография - за създаване на цялостна педагогическа концепция за мултикултурното образование;
- доказване с вариативни средства на съществени нови страни на вече съществуващи проблеми: в емпиричните изследвания за емоциите (в статия № 1 по т.6 и в статиите № 14,15,16, 17,18, 23,33,36 по т.7); в емпиричните изследвания, свързани с работата на учителя в мултикултурна среда(статии № 8, 9, 10, 11 по т.6 и статиите № 21, 22 по т. 7): в тях авторката представя статистически обосновани изводи за емоционалните

преценки на 13-годишните ученици и за профила на учителя, работещ в мултикултурна среда;

- обосновава съществени страни по темата за подготовка на педагогическите специалисти и усвояването от тях на компетентности за работа в мултикултурна среда (публикации № 9, 10, 13, 29, 31, 32, 34, 40, 45 по т.7); по темата за оценяване качеството на преподаването и ефективността на училището(статии № 6, 7 по т.6 и статиите № 1, 2, 3, 5, 6, 12, 19 по т.7); по темата за учебното съдържание и интересите на учениците (статии № 26, 27, 30, 35, 37, 38, 39 по т.7);

- доказва необходимостта от диверсификация на училищната мрежа в България, чрез представянето на широк кръг потвърждаващи факти, резултат от анализ на научни статии и нормативни документи – монографията „Реформата на мрежата от училища в съвременното общество“;

- предлага идеи и ограничен кръг емпирични факти за превенция на здравето и здравословния статус и начин на живот на млади хора в репродуктивна възраст (статии № 4 по т.6 и статиите № 7, 11, 42, 44 по т.7).

Добрата чуждоезикова подготовка на кандидатката, което се доказва от превода от немски на монографията „Антропология на възпитанието“ на Кр.Вулф проличава в цялостното ѝ научно творчество. Това ѝ дава възможност да извършва сравнителни педагогически изследвания и да прави научни прогнози, както се вижда в статията ѝ „Перформативното в педагогическото познание – нов тласък за неговото развитие“ (статия № 47 по т.7). В нея авторката очертава новите възможности за структуриране и интерпретиране на теоретичното и практическото педагогическо познание.

Посочените цитати в приложение № 7 потвърждават казаното по-горе.

Доцент Герджикова е цитирана 2 пъти в списания, които са част от престижната база данни Web of Science. Два обстойни цитата се съдържат в две монографии. Останалите цитати са в национални периодични издания или в поредици на различни университети в страната.

Сред авторите, които са цитирали доц. Герджикова, могат да се открият имената на утвърдени български учени в областта на теорията на възпитанието и дидактиката и в педагогиката на обучение по....., като: проф. д-р П.Д.Петров (СУ“Св. Климент Охридски“), проф. д-р Г. Христовозова (Бургаски свободен университет), проф. д.н. Л.Милков (Университет за национално и световно стопанство), проф.д-р. Р.Милкова (ШУ „Константин Преславски“), проф. д.п.н. В. Делибалтова (СУ“Св. Климент Охридски“); проф. д-р Д. Господинов (СУ“Св. Климент Охридски“). Сред имената на цитиращите са и колеги на кандидатката от ПУ“Паисий Хилендарски“ като доц. д-р Ф.Бойкова, д-р П.Димитрова, д-р М.Михайлов. Цитати има и в дисертацията на Евг. Михайлова защитила дисертацията си под научното ръководство на доц. д.н. Нина Герджикова и в други докторски дисертации на СУ „ Св. Климент Охридски“.

Цитатите са приложени само като част от изпълнението на показател Д, т. 11, 12 и 13 и не са използвани в предходни процедури на кандидатката.

5 Оценка на личния принос на кандидатката.

Кандидатката притежава авторски научен принос в публикуваните монографии, статии, студии, учебник и учебно помагало. Във всяка своя публикация доц. д.н. Н. Герджикова успява да открие рационалната гледна точка към темата, по която е избрала да пише. Формулираните приноси и получените емпирични данни са резултат от нейните лични изследователски усилия и участието ѝ във вътрешноуниверситетски и международни мрежи за изследвания.

Публикациите на кандидатката притежават оригинални научни и приложни приноси, които са получили национално признание, доколкото са издадени в централни научни списания (на издателство Аз Буки) и в академични колективни томове.. Монографиите са в обем, надвишаващ многократно законовите изисквания от 99 страници. Теоретичните разработки имат практическа приложимост в сферата на училищното образование. Научната и преподавателската компетентност на доц. д.н. Нина Герджикова е безспорна.

6. Критични забележки и препоръки

Препоръките ми към кандидатката са свързани със следното:

- Да задълбочи теоретичните си изследвания в контекста на Антропологията на образованието по синтезното направление в педагогиката.
- Да разработи теоретико – емпиричен модел за спецификата на приложение на мултикултурните педагогически форми на взаимодействие с преход към интеркултурните модели в българското образование.
- Да приложи своя опит на равнище ОКС „Магистър“ и ОНС „Доктор“ в учебни програми и на други висши ичилища у нас и в европейски контекст (особено в немско говорещи страни).

7. Лични впечатления

Познавам преподавателската дейност на доц. Герджикова от участието ѝ в ръководен от мен проект на МОН „Обучение на учители за формиране на знания, умения и компетентности за работа в интеркултурна среда), НИОКСО, 2013. В качеството си на ръководител на обучения, бих искала да споделя присъщата отговорност, задълбоченост и професионална компетентност на доц. Герджикова при провеждане на обучения с учители от средишни и защитени училища на национално равнище. Тя достойно представи школата на Пловдивският университет „ П. Хилендарски“. В качеството си на изследовател доц. Герджикова се откроява, като рефлексивен и реформаторски тип преподавател. Ето защо в периода 2013 – 2020г. имах удоволствието да си сътруднича с нея като член първоначално на редакционния съвет, а по-късно и на редакционната колегия на списание „Стратегии на образователната и научната политика“./ МОН/

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от **доц. д.н. Нина Димитрова Герджикова** отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатката в конкурса е представила необходимия брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „Доктор“ и при избора за академична длъжност „доцент“.

Постигнатите от **доц. д.н. Нина Димитрова Герджикова** резултати в преподавателската и научно-изследователската дейност, напълно съответстват на специфичните изисквания на Факултета по „Педагогика“, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

С убеденост давам своята положителна оценка и препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Факултета по педагогика за избор на доц. д.н. Нина Димитрова Герджикова на академичната длъжност 'професор' в ПУ „П. Хилендарски“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика).

31.08. 2021 г.

Рецензент: .....

гр. София

проф. д-р Ирина Колева